

ארצות-הברית: אאנגסטרים ונקיון

ארצות-הברית נכנסה למאבק על חיים ומות. אולם למעשה אין אמריקה לוחמת אלא "עשר דקות ביממה". רק חלק זעיר מתעשייתה הועבר לייצור מלחמתי, ובחיים היומיומיים לא חל כל שינוי. על כך מוסר לנו יגאל רודן, סופרנו המסיר בארצות הברית: —

רצח

צייקאנו היא עיר גדולה ונהדרת. היא מקיפת את כל התקוות שתליתי בה. למחרת בואי הגה קיבל אחד "צבעוני" (לא "לבן" טהור) את פני שני בלשים, שחיפשוהו מאחר שנאשם ברצח, ובאו לביתו, במסר יריות. כתוצאה מזה היתה לויה כפולה וחיפוש יסודי, שבסופו נגלה הרוצח בתא נסתר באחד הבתים הסמוכים. אבל אם מאורעות כאלה תופסים את הכותרות הראשיות בעתונים, לפעמים, הרי העיר עצמה מראה למבקר מישאל אות יריות חמה. יש בה שרשרת של קיוסקים לסעודות קלות הנקראים ב"ג. הקיוסקים ב"ג אין בהם רבב, וכמוהם המלצרות המשרות בהם. כל אחת מהן נראית כאילו זה עתה שמה עליה סינר נקי, וזה בכל זה שתכנס, ביום אי בלילה.

אין קיצוב הניר

קיוסקים אלה אין להם מונופולין על הנקיון בעיר זאת. אין הם אלא דוגמה. האיש הנוהג במכונית לבנה ומוכר גלידה ברחוב לבוש מעיל וכובע לבנים, והוא מושיט לך את מנת הגלידה או אסקימי עטופה מפית ניר, שגודלה כגודל חצי מנת ניר-הטואלט החדושה שתקבל בישראל. זה אחד הדברים המפתיעים אותך בארץ זאת. לכל אשר חלך תמצא שפע של ניר, מוכן לעזור לך בניקוי ידך וגופך. אם תבקש רק ספל קפה או ארוחה שלמה מיד יעלו על השולחן שני דברים: כד מים ומפות ניר. במטבחים תלויים מעל לקערת הרחצה גילי ניר, משתמשים בהם עקרות הבית במקום מגבות המטבח הנהוגות אצלנו. (גם לכלים וגם לידים).

כוכבת של ניר

שפע הניר לצרכים היגייניים אינו מתבטא רק במגבות אלא גם בכלי ניר. כל ככר לחם עטופה, וכל חבילת ביס-קוויטים שאחה קונה עם כוס החלב בתוכה

ראמא ה-9 והמלכה סיריקיט מנגינות ג'אז במקום מלכות

ככים צלופן, וכל דבר שתקנה, בחנות או באטליו נעטף בזהירות בניר נקי או מושט ככים ניר. יש גם סוג חדש של ניר כדונג, הנמכר בקופסה שצד אחד שלה משונן כמסור ואפשר לקרוע מתוכה כמות קצובה. מניר מדונג זה אפשר לעשות (כי הוא דביק) כל כלי בכל צורה או גודל, ולעסוף בו בשר, ירקות, דגים או פרות.

מניר עושים ספלים ומשליכים אותם אחרי השימוש. יש ספלי ניר מיוחדים לטלילים, ואליהם נלוות צלחות ניר, העומי

דוח בפני רטיבות ולכלוך, ואינן סופגות לא את ציר הדגים ולא את מרק העוף. הצי תריסר צלחות כאלה עולות 100 פרוטה. המשקה הלאומי

ספלים אלה אין להם דבר עם "הספלים בלי קרקעית" שעליהם מפרסמים הקיוסקים למיניהם. ספל בלי קרקעית פרושו שאתה נכנס למסעדה ושם ממלאים לך את ספלך בקפה כמה פעמים שתרצה במשך אותה סעודה, ואתה משלם בעד כל הקפה שאתה יכול להזרים לגרונוך מעט יותר משלושים פרוטה.

קפה הוא המשקה הלאומי של ארצות הברית, וחבילת המזון החדשה המסופקת לחיילים בקו הראשון מכילה לא רק קפה אלא גם דלק לחמם אותו. החבילה אינה מכילה ארוחה שלמה. היא נקראת "טעימה

חיי כרב

בעיר מונגומרי, אשר באלאבמה נק' נס איש ב-10 דולארים. חטאו: אחרי שכלבי שכניו לא הניחו לו לישון כל הלילה יצא למרפסתו והתחיל "להשיב בנביחות".

של 990 קאלוריות" כלומר בערך 3/4 ארוחה הגונה, וטעימה זאת מכילה שמונים גרם בשר (בהמה או עוף), בייסקוויטים, שוקולד, סיגריות, גפרורים מוגנים מפני רטיבות, מסיקה, קפה וסוכר. הדלק הוא טבלית שאפשר להדליקה בגפרור כשהיא מתחת לקופסת הבשר או הקפה. החבילה מכילה גם כפית פלאסטית וכמובן גם ניר טואלט מצבע חלקי, היכול לשמש כמפית.

קציץ הצבא אינם מכנים חבילות כאלה בשם פינקי. הם אומרים כי אם אין לצבא אוכל טעים הוא מאבד את כושרו הקרבי.

ס'אם: והמלך אינו

בוילה יפה ליד לוזאן שבשווייץ שר כן צעיר ממושקף עם אשתו היפהפיה, בת ה-17. פעם היה שמו הנסיך פומיבול אדול-דט. מאז נרצח אחיו, אאנדה מלך תאי (ס'אם), הוא ידוע בעולם כראמא ה-9. הטיפול בעינים אינו הסיבה העיקרית לשהותו של פומיבול בעיר-הנופש, הרחוקה מארצו 10,000 ק"מ. לפי כל הסימנים מציף המלך הצעיר למושביו את שווייץ, בה גדל וחונך, על מדינתו, האסטיאית, ואם התעניינותו בעסקי מלכות ומדינה מפוקפקת, הרי אין ספק שהוא מתעניין באי במקצועות אחרים. כי המלך ראמא ה-9 ידוע לקהל חיבי המוסיקה בארצות-הברית (קומפוזיטור מוצלח של מנגינות-ג'אז) ובין ניהן הג'אז "יום כחול" אשר רבות מהן הוקלטו והופצו ברבבות תקליטים. מלבד זאת מתעסק ה"מלך גם בהסרטה, תצלום ו"תורת-הכוכבים".

כשנרצח אחיו באחת ההפיכות הכרונות של ההיסטוריה הסיאמית נאלץ גם פומיבול להתראות עם מיליוני נתיניו. הוא פשט את חליפתו האירופית המגוררת, התעטף בבגדי משי ובכובע-שמשיה בעל 7 קו"מ. אחרי הוכתרה אשתו, סיריקיט קיטיאקארא, בתו של שגריר תאי בפאריס, אולם אך נסתיימו כל הסכסכים (שארכו 3 חדשים) לקח את אשתו ואת חתולו סיטו וחזר לשווייץ. את ענייני הממלכה השאיר בידי דודו, העוצר ראנגוניט, הנשוא לאשה גרמניה בשם אליווט שארונברגר.

לזכותו של ראמא ה-9 — "מגן הדת", אדון העולם, ראי שון לזוהר ולעוצמה" — יש לאמר שהוא מוצל את שהותו בשווייץ ללימוד תורת המשפטים. בזאת הוא נבדל לסובה משכנו באסיה — הקיסר-הבובה בארדי-בהודו-סין — שניצל את שנות שהותו באירופה בע"ק למשחקי רולט, קלפים ו"גולף, התמחות שאינה עוזרת לו כיום ללחום בקוממוניסטים המשתלטים בהדרגה על מדינתו.

דמותם של שליטי אסיה -- משני עברי מסך הברזל — מסבירה במידה רבה את מהלך המאורעות. בצד הקומוניסטי רבים אנשי-מעשה, לוחמים-עקשנים הנערכים על ידי ההמונים: מארסטה טונג בסין, הרי צ'ימינג בהודו-סין, קיסר-איל-סונג בקוריאה, לואי טארק בפיליפינים. השליטים בחסד המערב הם או ריאקציונרים ללא תמיכה המונית כצאנגקיי-שק בפורמוזה, סינגמאן ריי בקוריאה וקוירינו בפיליפינים, או צעיר רים חסרי אחריות כבארדיי שחקן הקלפים ופומיבול מחבר הג'אזים.

עוד אחד שלא רקד

"הייתי בירושלים ב-30 בנובמבר 1947. כל יהודי ירושלים הגנו ורקדו. והייתי אולי היהודי היחיד שלא רקד". דברים אלה לא כתב איש לחי" וגם לא אחד מאתנו. הכותב לא הצטער על ביתור מולדת, שהרי הוא מעיד על עצמו כי הוא "אחד מאלה שהיו מוכנים עוד ב-1937 לקבל בהתלהבות מדינה יהודית בחלק מה"ארץ". הוא לא רקד "מפני שידעתי מה צפוי לנו לפני בוא המדינה, ומה צפוי למדינה כשתוקם".

(ההסתייגות מאותם מחולות הולכת ומקטת. בקרוב לא יישאר אלא שלונסקי, שלא יוכל להכחיש, כי רבים מדי ראוהו או בקלקלתו).

הציטאטות שלמעלה לקוחות מהספר "בהלחם ישראל" מאת דויד בן-גוריון (הוצאת מפא"י, 1,200 ל"י). הספר הוא אוסף של נאומים (למעלה מחמישים) בענייני הגנה ובסתון שנשא מר בן-גוריון מיוני 1947 ועד מארס 1950.

בחרנו בציטאטות אלה כי בהן דוגמה למה שחסר בספר, — השקפה כלשהי לבי אות.

מן הנאום הראשון, שהוא "לקראת הב"א", ועד המכתב האחרון, "על הבנים שנפלו", שוא חיפשנו גם רמו קל לזכרנו בעתיד. ואם כי יצא הספר בהוצאת מפא"י, הרי הוא דבריו של ראש המדינה. האין נא"מיו מכילים דבר מלבד עסקי השעה? האין הם יכולים ללמדנו דבר מלבד זכרונות? אכן, יש אנשים שהם טרודים מדי בעס"קי השעה, ואין דעתם פנויה לתוכניות מרחיקות לכת. ובמשך התקופה בה נישאו הנאומים היה מר בן-גוריון עסוק מאד.

בן-גוריון. ראש-הממשלה אדם טרוד מדי...

ואף על פי כן אי אפשר לדרוש מהברית "התנדבות", "נאמנות מסורה" וכדומה, אם אין הבריות יודעים למה עתה, בימים קצובים אלה, כשרובנו מתאבדים, אם מעט ואם הרבה, מן המדינה בה אנו חיים, צריך להוכיח לנו כי יכולה היא להיות טובה יותר, כי יכולים אנו לעשותה טובה יותר, לפני שידרשו מאתנו "התנדבות", "מסירות" או "קרבנות".

מר בן-גוריון מרבה לנאום. יש גם הרוב שם שהוא אורב לנאום. נאומיו בדרך כלל משכנעים, כי על כן אין הם מצריכים מחשבה. תמיד יש הרושם כי דברים אלה כבר שמענו. "כן, כן, זה נכון", — כך יאמרו המאזינים על כל דבר באנאלי. ליתר בטחון, יכול הנאום גם לחזור על דבריו, באותו נאום עצמו, ואם לא יהיה איש בין השומעים שלא יחוש כי דברים אלה כבר שמע מקודם, ואין בהם כל הפי תעה מרגיזה.

חוסר עקיבות (אלא אם כן יסוב האדם כשבשבת ברוח) איננו פגם. רק אויל מסוגל להיות עקיב בהחלט. אדם נבון לומד ומתקן את טעויותיו. אבל הטמעה של דעות עוללה להרגיו. מפלגה חסרת תכנית ברורה מן ההכרח שתלוה מאחרים. כמו, למשל, אחרי שלא נחו הרוחות עקב שטשושי של הפלמ"ח שמענו את ההכ"רזה כי "כל הצבא יהיה פלמ"ח". (לא מפי בן-גוריון). כך לא נעים לשמוע מפי אדם שלא תמיד נהג בסובלנות רבה כלפי דעות אחרים כי "השעבוד המסוכן ביותר הוא השעבוד הרוחני". הדברים נכונים, כשם שנכון הדבר כי "מחשבתו של אדם אינה כפופה לשום שלטון". אבל הייתי רוצה לדעת אם דברים כאלה מחייבים את

אומרים. או, בלשון פראקטית: הירשה פעם לאדם פתם להביע את דעותיו, כשם שמובעות דעות השלטון, באמצעות הרא"דיו? אני מזכיר דוגמה זאת רק מפני שנוסיתי בה. מה טעם בהסתל פראוות כשאין מאחוריהן שכנוע מעשי? עד עתה על האין. הקורא מעוניין יותר בלי ספק. ביש. חמישים וכמה הנאומים שבספר, אם כי אינם יכולים לגלות נסתרות (שהרי גם כשנישאו נישאו לרבים)

בן-גוריון. ראש מפא"י... אינו פנוי לתכניות

אוצרים בתוכם היסטוריה מענינה. במשך כל התקופה היה מר בן-גוריון האחראי לצבא (וקודמיו) יטעם "המוסדות הלאומיים" ויורשיהם. וגם אם נאמרו הדברים אז בפומבי ספק אם היתה לרובנו האפי שרות לשים אליהם לב. עתה שכחנו כי היתה חרדה רבה בימי התווה ובוהו של בין-המשטרים. שוב אין אנו זוכרים את ההתכוננות של המים שאחרי ג'נהאואי. אפילו כביש הגבורה האומלל שנסלל פעמיים ועודנו נסלל וחולך, מתקבל כיום כדבר מובן מעצמו, ואין זוכרים את דרך בורמה ואת האבק הנורא ואת "פה צריך לרדת".

מי שרוצה ללמוד את תולדות המדינה לא יוכל שלא לקרוא את הספר. ואותם הפגמים שמנינו לעיל עושים את הספר נוח לעיכול. כדאי גם להעמיד את הקורא על מוזהר מסוימת בסגנונו של בן-גוריון. — כמעט שאין הוא משתמש במלה "את".

רשלנות מצערת

הספר צי"בי מאת בלא סנז (הוצאת הקיבוץ המאוחד) מיועד לנערים, והוא גם מתאים להם (לבד אולי מהשאלה היהודית המוזקרת בו ללא צורך) לולא לשוננו. את הספר תרגם סופר שאין לחשוש בו כלל כי אינו יודע עברית. גם לולא הותק שלו בשירה העברית, עבודתו של אביגדור המאירי כמסגנון דברי הכנסת יש בה כדי להעיד על ידיעותיו. הוצאת הקיבוץ המאוחד גם היא איננה מוסד העלול לזלזול בלשון. ובכל זאת: "השמש המחייכת דהה", "היה הארון המורה לא רשם", "בכלל לא בטוח שבאמת סנאי זכה", "כר"לם התישבו במקומותיהם".

האפשר כי דבר זה נעשה בכונה, כדי "לקרב" את הספר לקורא הצעיר? אם כן, הרי זאת דרך חינוך משונה.

התפארות - כמה?

חוברת ד"ה של ספרית המרד (הוצאת שלח, 250 פרוטה) דנה בשני מאורעות: (1) שוד הנשק ממחנה הרא"ף בראש העין בנובמבר 1945, ו(2) הנחת הפצצה בשוק שביפו (שגרמה למותם של עשרות אנשים שפעם היחיד היה היותם "ערבים"). סג"נון החוברת הוא ילדותי כסגנון החוברות הקודמות באותה ספריה, והעורכים לא שיפרוה בלשונה על קודמותיה. עצם המאורעות מסופרים בצורה מושכת אבל מטשטשת את מהותם. גם עתה, אחרי כל הו"כוחים על הבלגה והגבה, שכמעט הביאו לסכסוך מוויז בין ארגוני ההגנה (אי עוד לא היה אצ"ל), קשה לקרוא על מאורעות יפו שהוא מסופר בשביעות רצון עצמית. גם מי שמסתכל במעשה מנקודת מבט רבייוניסטית, ומסכים אתם כי היה צורך בהגנה, גם הוא יתמה על הנהגה זאת ממעשי וזעה.

מיד